

PROBLEMATIKA MIKOTOKSINOV V PRAŠIČEREJI

Mikotoksini so sekundarni, toksični produkti plesni, ki so škodljivi tako za živali kot za ljudi. Obolenja, povzročena z mikotoksini imenujemo mikotoksikoze. Mikotoksini pridejo v organizem z zauživanjem krme, poznana pa je tudi inhalacija in dermalna pot njihovega vnosa. Dejavniki, ki pogojujejo tvorbo toksinov, za večino plesni niso poznani. Na splošno velja, da suša, visoke temperature in vlaga pospešujejo njihov nastanek.

V letošnjem letu se pogosteje kot običajno srečujemo s problematiko mikotoksinov v prašičereji. Vremenski pogoji tekom vegetacije koruze in žit so bili ugodni za razvoj plesni iz rodu *Fusarium* (beri fuzarium). Te plesni pa izločajo toksine DON, ZEARALENON, FUMONIZIN in še nekatere druge. Tekom neustreznega skladiščenja se dodatno še razvijajo plesni iz rodov *Aspergillus* in *Penicilium*. Te prav tako izločajo mikotoksine in na ta način samo še poslabšajo stanje. Danes poznamo nekaj sto vrst mikotoksinov. Njihova skupna značilnost je negativen vpliv na imunski sistem, manjša sinteza beljakovin, manjša absorpcija hranilnih snovi v prebavnem traktu itd.

V glavnem rejci posumijo na prisotnost mikotoksinov takrat, ko prašiči nočejo več žreti krme, dejansko pa do neposredne ekonomske škode prihaja že bistveno prej in pri nižjih vsebnostih mikotoksinov. Škodljivi učinki na živali se kažejo prvenstveno z nespecifičnimi znamenji, kot so slabša ješčnost, manjša konzumacija krme, zmanjšana proizvodnja, zaostajanje v rasti in slabša odpornost proti infekcijam. Z običajnimi postopki mikotoksinov ne moremo eliminirati iz krme, moramo pa povzeti vse znane ukrepe, da preprečimo nadaljnje nastajanje mikotoksinov, da ustrezno spremenimo obroke in po potrebi uporabljamo vezalce mikotoksinov v ustreznih koncentracijah. Vedeti je treba, da po eni strani ekstremna prisotnost mikotoksinov ne le vpliva na ekonomski uspeh proizvodnje, temveč lahko povzroči tudi smrt živali. Še bolj pomembno pa je, da v primeru neukrepanja obstaja tudi posredna, potencialna nevarnost za porabnike živalskih proizvodov. Pujski in plemenske svinje v laktaciji so še posebej občutljive na prekomerno vsebnost toksinov.

Za prašičerejo so najpomembnejši mikotoksini **AFLATOKSINI** (prisotnost se kaže v slabši konverziji krme, abortusih pri svinjah, mrtvorojenih pujskih itd), **DON** (prisotnost se kaže v odmiranju zarodkov, mumifikaciji pujskov, abortusih, razkrečenosti nog pri pujskih, v bruhanju itd) in **ZEARALENON** (kaže se v pojavu razkrečenosti pujskov, nizkih rojstnih masah pujskov, pojavu krast na mestu seskov, motnjah estrusa, navidezni brejosti itd).

Prašičerejcem svetujem naslednje:

- kontrola ustreznosti skladiščnih prostorov in odprava nepravilnosti,
- analiza surovin oziroma krme na prisotnost mikotoksinov,
- prilagoditev krmnih obrokov glede na okužbo
- uporaba vezalcev mikotoksinov in ustrezno povečanje vsebnosti mikro- in makro- hranil
- v prihodnje izbor takih sort oz. hibridov, ki so manj občutljive za okužbo s plesnimi
- ustrezen kolobar

Prašiči so vrsta domačih živali, ki so izjemno občutljivi na prekomerno prisotnost mikotoksinov, zato je še kako pomembno, da ukrepamo pravi čas in na ustrezen način. Na KGZ Murska Sobota smo že pred leti zaznali problematiko mikotoksinov, zato kot eno od svojih storitev opravljamo tudi analizo krme na

vsebnost mikotoksinov. Zaradi neenakomerne porazdelitve mikotoksinov v substratu je dejanske količine mikotoksinov v večjih količinah krme težko natančno določiti. Zaradi tega je potrebno pri odvzemu vzorcev za mikotoksikološke preiskave nameniti pozornost tudi tem dejavnikom, ki so lahko največji vir napak pri določanju vsebnosti mikotoksinov v krmi, predvsem pa moramo celotni vzorec žit in drugih semen ter voluminozne krme dobro zmleti in nato odvzeti material za analizo.

KGZ Murska Sobota
Mag. Sašo Sever